

PTUJSKI LIST

Za celo
za

je v
v starem
cije, levo.
se ne vrnejo.

Politično gospodarski listnik.

Štev. 5

Ptuj, 29. januarja 1922

IV. letnik

Papež Benedikt XV. †

V nedeljo, 22. t. m. zjutraj je umrl papež Benedikt XV.

Obéutno se je prehladil 27. decembra, ko je vstal ob 4. zjutraj in šel maševati v cerkev Santa Maria. Začel je močno kašljati in od tedaj se ni več opomogel. Izprva ni bilo misliti, da je prehlajenje toli nevarno. Papež je redno opravljajal svoja navadna dnevna dela. Šele v četrtek 12. januarja se je bolezen občutno poslabšala in so se začeli kazati prvi znaki influence. Ker je bil papež slabotnega telesa, mu je zdravnik svetoval, naj ostane v postelji. Papež pa je mislil, da ni tako hudo, in je bil prihodnje dni pokonci. V ponedeljek pa se je bolezen obrnila na slabše; vročina je opoldne poskočila že na 39,9 C. V noči od ponedeljka na torek se je papeževa bolezen tako poslabšala, da je bilo le še malo upanja na okrevanje. Vnela so se pljuča, pljučni katar se je tako razširil, da je preprečeval prehod. Srce je oslabeło. V noči od petka na soboto se je papež onesvestil, smrti je bilo pričakovati vsak trenotek. Vendar se je predpoldnem se prebudil in zahteval juhe. Zavžil je tudi nekaj vina, na kar je zopet zadremal. Po Rimu so se razširile vesti, da papež umira. Vendar je življenska sila papeževa vzdržala še soboto in naslednje jutro v nedeljo do 6, ko so ugotovili, da je srce prenehalo za stalno utripati. Njegova smrt se je razglasila brzojavno po širnem svetu. V Ptuj je dospela vest v ponedeljek in so javna poslopja razobesila črne zastave.

Papež Benedikt XV. je bil rojen l. 1854 v Genovi kot Jakob della Chiesa. Določen za cerkveno diplomatično službo je dovršil pravoslovne in bogoslovne nauke. Pod kardinalom Rampollo je vstopil v diplomatično službo, ktero je opravljal nekaj časa v Madridu (1883—1887), potem pa v Vatikanu, dokler ni l. 1907 postal nadškof v Bologni. Kardinal

Kneginja Marija, naša bodoča kraljica.

Rojena je dne 8. januarja leta 1900. Zaročila se je torej ravno na svoj rojstni dan, ko je izpolnila svoje 22. leto. Marija je tretji otrok kralja Ferdinanda I. Njena mati je rojena Angležinja, najstarejša hči vojvode edinburškega. Na Angleškem smatrajo še sedaj kneginjo Marijo kot svojo princezino in posebno pri Škotih je na vse priljubljena. Kneginja Marija je živela delj časa na Angleškem in je tudi isto angleško vzgojena. Poleg njene visoke izobrazbe, pa odlikuje našo bodočo kraljico še v posebni meri njena prisrčnost. Med vojno se je oddala kneginja Marija z vso vneto postrežbi bolnikov in ranjencev in je bila vedno najodličnejša podpora svoji materi, ki je bila vedno na čelu vsake dobrodelné akcije. Kneginja Marija je vzgojena čisto v duhu rumunske vladarske rodbine, ki se odlikuje po redki demokratičnosti. Rumunski narod srčno ljubi kneginjo Marijo

je postal l. 1914, štiri mesece pred smrtjo papeža Pija X.

Po smrti papeža Pija X. je 3. septembra 1914 Jakob della Chiesa, čeprav kanonično najmlajši kardinal, izvoljen za rimskega papeža in si je nadl ime Benedikt XV. Katoliška cerkev je potrebovala politično spretnega papeža, Jakob della Chiesa pa je slovel za spretnega politika in diplomata.

Svetovna vojska se je bila takrat začela, klanje med evropskimi narodi. Papež je poskusil nekolikokrat, da posreduje med vojskoječimi se silami, ali njegovega glasu niso poslušali. Več uspeha je imel pri trudu, da olajša bedo prebivalstva, ki je bilo neposredno prizadeto po vojni, zlasti pa se je zavzel za gladno deco in vojne ujetnike.

Kot politik bi bil rad dosegel ispravo z italijansko državo in poroča se, da je bila še njegova zadnja želja, naj bi njegov naslednik dognal to spravo.

Za nas Slovence in Hrvate ta papeževa želja po spravi z italijansko vlado ni bila ugodna. Italijan sovraži naše prebivalstvo v zasedenem ozemlju in bi ga najrajši uničil. Močna opora so in bi morali biti baš narodno pravični duhovniki. Toda gorje duhovniku, ki bi ščitil slovansko ljudstvo. Izročén je na milost italijanskim fašistom, s katerimi drži tudi višja duhovščina, ker se papež ni hotel zameriti italijanski vladi. Tržaški škof Karlin je moral takoj po italijanski zasedbi iz Trsta, ker je Slovenec. Tudi njegov naslednik Italijan je že moral oditi, ker ni mogel odobravati vsega italijanskega nasilstva proti slov. duhovnikom. Benediktovo srce je tudi na papeškem prestolu utripalo v prvi vrsti za Italijane, za Jugoslavijo in jugoslovansko ljudstvo se ni moglo ogreti.

Nikola Pašić o naši zunanji politiki.

V debati o vladni izjavi se je v sredo 25. t. m. oglasil k besedi tudi ministrski

in v Rumuniji ji ne reče nihče drugače kot Marjola, kar bi bilo toliko kot pri nas Marička. Kakor je gotovo, da ima zaroka našega kralja velik političen namen, tako pa menda tudi lahko trdimo, da je zveza dveh src. Kneginja Marija je živo sledila vsem vojnim dogodkom in legendarna slava, ki se je vila okoli našega kralja, junaškega poveljnika najbolj hrabre vojske, je napravila mogočen vtis na mlado Marijo. Posebno se je to zanimanje stopnjevalo, ko so bili jugoslovanski dobrovoljci v času največje nesreče Rumunije, ko je zavzel Mackensen skoro vso Rumunijo, močna in junaška opora Rumunov. Nepozabljivo junaštvo Jugoslovanov v Dobrudži je zidivilo ves svet. Kneginja Marija se je že od tedaj stalno zanimala za Aleksandra in ko je lani bil Aleksander bolan v Parizu se je Marija dnevno informirala o stanju njegove bolezni. Že lani bi se imela Aleksander in Marija sestati v Parizu, pa je prišla nepričakovana zapreka. Dasi osebno še nista bila znana, sta se po fotografijah poznala že od davna in med obema je bilo že leto dni

predsednik Nikola Pašić, pred nedolгим še vodja vnanjega ministrstva, in je obširno govoril o vladni vnanji politiki. Izvajal je med drugim:

Naša zunanja politika je bila odrejena po rezultatih končane svetovne vojne in po mirovnih pogodbah, predloženih v Parizu. Naša država gre v zunanji politiki pota zavezniške politike in bo šele tedaj sigurna, ko se prepriča, da premagani narodi ne mislijo na revanžo. Mirovnih pogodb še ni izpolnila nobena premaganih držav, ker zahtevajo vse olajšave. Šele tedaj, ko bo končno sklenjeno, ali se sprejmejo te njihove zahteve ali ne in ali se jim dovolijo olajšave, se bo zunanja politika razbistrila. Naša država doslej še ni popolnoma izvršila razmejitve z nobeno sosedno državo. Še manj pa se more govoriti o povračilu vojne škode, ki nam jo dolgujejo razne premagane države.

Kar se tiče razmejitve z Avstrijo, je bila ista zlasti na Koroškem izvršena na našo škodo, ker so Nemci germanizirali tamkaj naseljene Slovence. Pri ljudskem glasovanju l. 1920 smo mi zato propadli.

Razmejitev z Madžarsko se vrši zelo počasi, ker se namenoma zavlačuje. Dosedaj je izvršena razmejitev samo v Baranji in ob Donavi. Iz Baranjskega trikota in Pečuja smo se morali umakniti, ker je bilo to določeno že v mirovni pogodbi. Mednarodna komisija pa je sklenila, da se ima del ozemlja proti določbam mirovne pogodbe priklopiti Madžarski, proti čemur je naša država protestirala in je vprašanje sedaj odgodeno, dokler ne bo odrejena vsa meja.

Razmejitev z Romunijo je končana in je samo še potrebno, da razmejitev odobrita obe vladi. Mi smo romunske vasi, ki nam jih je prisodila mirovna pogodba, odstopili Romuniji, ta pa nasprotno naše vasi nam.

Z Bolgarijo je izvedena razmejitev v zmislu mirovne pogodbe. Zgodila se je samo pomota, ker je bilo eno naše selo pripoznano Bolgarki, a je bilo tudi to vprašanje rešeno končno kompromisnim potom.

tiho nagnenje. Kakor nas veseli, da je kraljeva zaroka utrdila naše zunanje stanje, nas pa vendar še bolj veseli, da bo kneginja Marija zvesta in dobra družica našemu ljubljenu kralju. Pozdravljena naša prva kraljica!

Rumunska kraljeva rodbina izhaja iz rodu Hohenzollern-Siegmaringen. Ker pa je Ferdinand I., sedanji kralj vstopil v vojno z Nemčijo, ga je Viljem II. slovesno izključil iz vrst nemškega plemstva. Rumunska vlada čuti z narodom in je zato oponašanje njenega nemškega porekla, kar so storili patentirani klevetniki, naši klerikalci, skrajno neokusno. Ferdinand ima 5 otrok. Najstarejši Karel je bil rojen l. 1893. in je rumunski prestolonaslednik. Princezinja Elizabeta je bila rojena leta 1894. in je poročena z grškim prestolonaslednikom. Tretji otrok je kneginja Marija. Princ Nikolaj je rojen leta 1903. in študira sedaj v Angliji. Najmlajša pa je princezinja Ilijana, ki je rojena leta 1909.

Albansko vprašanje je obširnejše. Med balkansko vojsko je obstojala med Srbijo in Bolgarijo pogodba, ki je garantirala Srbiji v slučaju zmage izhod na Jadransko morje pri Skadru. Pogodba pa se ni izvršila, ker so se Bolgari pozneje izneverili in napadli Srbijo in Grško in sta potem tudi Avstrija in Italija nastopila proti tej pogodbi. Londonska konferenca leta 1913. je nasiloma ustvarila Albanijo, ker sta to zahtevali Avstrija in Italija, nam pa je odvzela sadove zmage. Princ Wied je bil končno imenovan za kneza Albanije, obenem pa je bil sklenjen med Avstrijo in Italijo tajen dogovor glede razdelitve interesne sfere: severna cona je bila priznana kot avstrijska, južna pa kot italijanska interesna sfera.

S tem je postalo albansko vprašanje evropsko. Med svetovno vojno se je Avstrija trudila, da bi pridobila Albanijo za boj proti Srbiji, a je prišla pri tem v konflikt z italijanskimi interesi. Princ Wied je pobegnil in sledil mu je Esad paša. Ta je po načelu „Balkan Balkancem“ vodil politiko Italije, ki pa je bila koristna tudi za nas. Esad paša je zahteval samostalno Albanijo, realno unijo, skupno carino in armado. Prebivalstvo bi naj samo odločilo, kateri državi se hoče priklopiti. Ta sperazum pa se ni izvedel, ker je prišlo do londonskega pakta, ki je onemogočil naši državi izhod na Jadransko morje. Naglašam: Če bo Albanija samostojna, jo bomo priznali, in ona mora biti tudi neodvisna. Ker so se v Albaniji izmenjavale različne vlade, narod sploh ni vedel, komu naj bo odgovoren. Še bolj čudno je bilo, da je bila Albanija sprejeta v zvezo narodov, čeprav je ni bil še nikdo priznal za državo. Tako je Albanija nenadoma zahtevala meje iz leta 1913, čemur pa so se Miriditi odločno uprli. Naše mejne čete so bile zaradi tega ojačene in zasedli smo nove točke, dokler veleposlaniška konferenca ne določi novih mej. Angleška vlada nas je zato vsled svojih napačnih informacij zatožila Zvezi narodov. Po prihodu naših delegatov v Ženevo je komisija lige sklenila, da odpošlje v Albanijo posebno komisijo, ki naj na licu mesta preuči razmere. Po sklepu veleposlaniške konference je bila potem ustanovljena nevtralna cona, za katero so se umaknile naše čete.

Odnosaji z Italijo so zavezniški. Nastale so bile težkoče radi londonskega pakta. Predsednik Wilson je predlagal novo črto. A predno je prišlo do sprejetja njegove črte, je odšel iz Pariza. Sledila je nato Rapalska pogodba, ki pa tudi še sedaj ni izpolnjena. Razmejitev je izvršena samo v dveh pasovih, tretji pas pa je še zaseden. Šele tedaj, ko bo tudi ta izpraznjen, bomo pričeli trgovinska pogajanja z Italijo.

Odnosaji z Bolgarijo so korektni. Sporazum o formalni alijansi je sicer še daleč, vendar pa ni priporočljivo, da bi se gojilo proti Bolgarski neprijateljsko razpoloženje. Bolgarska vlada je izjavila, da je izpremenila svojo politiko, vendar pa pošilja še vedno čete v Staro Srbijo in Makedonijo in ubija ljudi, ki so za zvezo z našo državo.

Velika Rusija nam je pomagala, da nismo propadli v vojni. Mi smo ji zate tudi hvaležni in sprejemamo pod svojo streho ruske emigrante brez razlike na strankarstvo. Nikakor pa ne moremo stopiti z rusko vlado v politične odnosaje, dokler se ne izmiri z narodom.

Naše notranje naloge. Vlada je predložila skupščini one zakone, ki so potrebni naši državi, ako se hoče doseči konsolidacija zunanje in notranje politike. Zahtevati moramo davčno zakonodajo, ki bo enaka za vse, isto tako sodni zakon, zakon o oblasti in o njihovi samoupravi. S temi zakoni moremo šele posezati dalje in ustvariti tako državo, da bodo naši nasprotniki, ki špekulirajo sedaj na račun naše razdrapanosti, v svojih intencijah oslavljeni in bodo končno izpolnili naše zahteve.

Naša vlada je sklenila pogodbo s Češko-slovaško in Romunijo in napravila s tem v zunanji politiki velik korak naprej. Napraviti pa moramo sedaj še drugi korak. Sprejeti moramo tudi predložene zakone, ki nam bodo dali še več moči, da moremo braniti svoje koristi sami, brez vsake pomoči.

Zbornica je spremljala izvajanje ministr-

skega predsednika s ponovnim burnim izvajanjem in mu je ob koncu govora priredila ovacije.

Pozor, davkoplačevalci!

1.) Taksa na vozila.

Vsi, ki imajo avtomobile, fijakerske vozove na vzmete, motorne ali navadne bicikle, jih morajo ne glede na to, kako se uporabljajo — najkasneje do dne 15. februarja 1922 prijaviti, in sicer pristojnemu občinskemu uradu. Pristojen občinski urad pa je tisti, kjer je vozilo stalno spravljeno.

Vsake takse pa so oproščena navadna kmetijska vozila, ki služijo izključno potrebi lastnikov. Takih kmetijskih vozil sploh ni treba prijaviti!

Za prijavo vozil pa, ki niso oproščena, pa se plača 2 dinarja takse za prijavo. Za odobritev prijave pa se plača 5 dinarjev in to le tedaj, če se morajo pri lokalnih policijskih predpisih prijaviti policijskemu ali občinskemu oblastvu, ter je za njih uporabo potrebna odobritev.

Prijava mora biti pismena in mora vsebovati nastopne podatke:

a) ime, priimek, poklic in bivališče lastnika vozila;

b) označbo vozila, pri avtomobilih tudi označbo tvornice, pri fijakerskih vozovih obliko, ali so za dva ali enega konja;

c) kje je vozilo stalno spravljeno;

č) navedbo o okolišinah, vsled katerih odpada letna ali sploh vsaka taksa.

Za vsako vozilo je treba vložiti posebno pismeno prijavo.

Vsako prijavo je treba kolkovati in sicer: a) za avtomobil, fijakerski voz in voz na vzmeteh, ki se uporablja za osebno potrebo z 200 dinarji;

za motocikle ali bicikle s 5 dinarji in c) za voz na vzmeteh, ki ni navaden kmetijski voz, z 2 dinarji.

Letna taksa se mora plačati najkasneje dne 28. februarja.

2) Plačanje dohodnine in plačarine za leto 1922.

Da more davčna oblast odmeriti dohodnino, je treba, da vsak posameznik napove davčni oblasti, koliko je imel dohodkov, odkod izvirajo ti dohodki itd. Napovedi dohodkov v svrhu odmere dohodnine za davčno leto 1922. je vložiti najkasneje do dne 31. januarja 1922. in sicer pri onem davčnem okrajnem oblastvu, ki se nahaja v davčnem okraju, v katerem biva davčni zavezanec. Davčne napovedi je vložiti brez vsakega posebnega poziva. Ako torej do dne 31. januarja 1922. ne vložiš davčne napovedi, se ti dohodnina odmeri na podlagi uradnih poizvedb, ki morejo biti nepravilne in v tvojo škodo. Davčno oblastvo ti more tedaj v tem primeru, če ne vložiš napovedi, odmeriti večjo dohodnino nego odgovarja tvojim resničnim dohodkom. Če ti davčno oblastvo odmeri dohodnino na podlagi uradnih poizvedb, nimaš pravice pritožbe proti previsoki odmeri dohodnine. **Tvoj rekurz (priziv) se zavrne, če je še tako utemeljen, in sicer zaradi tega, ker nisi vložil napovedi.** Rekurzu se le tedaj ugodi, če nisi ob času napovedi stanoval v davčnem okraju. **Ako hočeš preprečiti, da ne boš preobdavljen, vložil napoved do dne 31. januarja 1922.** Kesneje vloženi davčni napovedi davčnemu okrajnemu oblastvu ni treba vpoštovati.

Ako do dne 31. januarja ne vložiš davčne napovedi iz katerega koli vzroka, lahko prosiš pri davčnem okrajnem oblastvu za podaljšanje roka. V prošnji je navesti vzrok, zakaj nisi pravočasno vložil davčne napovedi. Obenem navedi v prošnji rok, v katerem lahko vložiš davčno napoved. Prošnja za podaljšanje roka je kolka prosta.

V davčni napovedi moraš navesti poleg svojih dohodkov tudi dohodke svoje žene in otrok, če živi s teboj v skupnem gospodarstvu. Le službenih dohodkov svojcev, čeprav žive v skupnem gospodinjstvu, ni prištevati k dohodkom hišnega gospodarja. Če je n. pr.

tvoj sin učitelj, mora on sam vložiti davčno napoved, čeprav živi s teboj v skupnem gospodarstvu.

Dohodke moraš napovedati v znesku, ki so ga dosegli v letu 1921. Pri napovedi vpoštuj dohodke iz onih virov, ki so obstojali dne 1. januarja 1922. Če si n. pr. prodal svojo kmetijo dne 1. julija 1921. za vsoto 100.000 Din., napoveš obresti, ki ti donáša ta kapital za vse leto. Če si n. pr. naložil to glavnico v hranilnici po štiri odstotke, napoveš kot dohodke za leto 1921. obresti v znesku 4000 Din.

Izjemoma so za davčno leto 1921. letni dohodki izpod 10.000 kron dohodnine prosti. Če tedaj tvoji letni dohodki ne dosežejo zneska 10.000 kron, ne plačaš nikake dohodnine.

Kot gospodar jamčiš, da vplačajo tvoji uslužbenci dohodnino od svojih prejemkov, ako so nameščenci pri tebi zaposleni dalj nego mesec dni. Zato imaš pravico, da pobiraš dohodnino ob izplačilu prejemkov. Pobrane zneske moraš izročiti s posebnim izkazom v dveh izvodih najkasneje 14 dni po pretoku vsakega četrletja. Ako tega ne storiš in ako se davek ne more iztirjati od nameščencev, plačaš dohodnino za svoje nameščence iz svojega.

Potrebni uradni obrazci se dobivajo **brezplačno** pri davčnih oblastvih in davčnih uradih. Napovedi je oddati pri onem davčnem oblastvu, v čigar okraju davčni zavezanec redno živi.

Napoved se izvrši lahko pismeno, ali pa se jo dá **ustno** na zapisnik pri pristojnem davčnem uradu.

Ker bo zadnje dni sigurno velik naval, naj oni, ki bodo ustno prijavili svoje dohodke, store to čim preje.

Kdor v določenem roku ne vložil napovedi, temu se lahko odmeri dohodnina brez nadaljnjega poziva na podstavi uradnih zaključkov.

3. Za odmero rentnine

morajo enako davčni zavezanci sami od sebe izvršiti

do dne 31. januarja

napoved za rentnino, in sicer pismeno ali pa jo dati ustno na zapisnik. Za one, katerim odteza rentnino že dolžnik (hranilnica), ta dolžnost odpade.

Potrebni obrazci se dobe brezplačno pri davčnih uradih.

Oproščeni so te napovedi tudi oni, ki so že v minulem letu plačevali rentnino, ki medtem niso izpremenili bivališča in katerim se prejemki niso pomnožili.

Kako se obvarujemo influence?

Kakor smo že omenili, je prvi val influence ali španske bolezni zadel že tudi Slovenijo. Bolezen prihaja od severa, zlasti preko Avstrije iz Nemčije. Opažali so jo najprej v obmejnih krajih, posebno v Mariboru ter je sedaj preplavila Slovenijo.

Bolezen se pojavlja po mestih in po deželi najbolj seveda tam, kjer pridejo ljudje v večji meri v osebni kontakt. Iz zdravniških krogov pa se nam zatrjuje, da je influenza topot lahke narave, brez posebnih komplikacij in da zlasti nima za posledico pljučnice, ki je v prejšnjih letih, posebno pa leta 1918. in 1919. zahtevala mnogo žrtev.

Kakor izvaja zdravstveni nadzornik dr. E. Mayer v svoji informativni knjižici „Nalezljive bolezni, bolezni povzročajo influenčni bacili. Okužitev se izvrši tako, da pridejo ti bacili, ki jih vdihamo s kapljicami slin bolnega človeka, v nos in sapnik ter povzročijo bolezen. Bacili sami ostanejo na zraku zelo težko virulentni, zato upravičeno domnevamo, da se širi bolezen po kontaktu od človeka do človeka.

Epidemije influence se pojavljajo ponajveč jeseni, pozimi in spomladi. V zadnjih 400 letih so bile velike epidemije po vsej Evropi. Ena izmed največjih je bila v zadnjem času leta 1918. in 1919.